Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 105/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttamisesta

Suomen yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttamisesta.

Suomen Yrittäjät kannattaa Orpon hallitusohjelman tavoitetta purkaa kuntien tehtäviin liittyviä normeja, vähentää hallinnollista työtä ja vahvistaa kuntien toimintaedellytyksiä. Suomen Yrittäjät painottaa, että kuntien sääntelyä ja velvoitteita on syytä tarkastella kokonaisuutena.

Tarpeeton byrokratia vähentää yritysten halukkuutta järjestää varhaiskasvatusta kunnissa. Tarpeetonta hallinnollista taakkaa kannattaa purkaa niin viranomaisilta kuin palveluntuottajilta.

Hallituksen esityksen seurauksena yhdenvertaisuuslaki ei enää velvoittaisi varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia laatimaan varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisia suunnitelmia vaan järjestäjä- tai palveluntarjoajakohtaisen yhdenvertaisuussuunnitelman.

Suomen Yrittäjät pitää yhdenvertaisuussuunnitelmaa merkityksellisenä asiakirjana ja suhtautuu ymmärtäväisesti hallituksen ehdotuksen lähtökohtiin ja tavoitteisiin keventää varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien velvoitteita sekä hallinnollista työtä erityisesti varhaiskasvatuksen toimipaikoissa.

Laadukkaan ja yhdenvertaisesti toteutetun varhaiskasvatuksen toteuttaminen on kuntien vastuulla. Jokaisen lapsen oikeus varhaiskasvatukseen nousee perustuslain sivistyksellisistä oikeuksista, oikeudesta sosiaaliturvaan ja Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista.

Kuntia koskisi viranomaisina edelleen yhdenvertaisuuslain mukaiset suunnittelu- ja edistämisvelvoitteet, vaikka toimipaikkakohtaisia suunnitelmia ei tarvitsisi enää varhaiskasvatuksen osalta tehdä. Yleisen

tason suunnitelman jalkauttaminen jokaiseen toimipaikkaan edellyttää kuitenkin hyvää johtajuutta. Yhdenvertaisuussuunnitelmia voi toki tehdä jatkossa myös toimipaikoittain, vaikka siihen ei ole velvoitetta.

Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa huomioidaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huomioidaan sen arvoperustana.

Varhaiskasvatuslain mukaan yksi varhaiskasvatuksen tavoitteista on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.

Kunta- ja järjestäjätason suunnitelmassa yhdenvertaisuutta voidaan tarkastella osana laajempaa kokonaisuutta ja sen laatimiseen löytyy paremmin osaamista kuin toimipaikoittain. Kunnallisten toimijoiden rinnalla yksityiset toimijat järjestävät palvelunsa laadukkaasti. Alalla ei ole ollut nähtävissä merkittäviä poikkeamia.

Varhaiskasvatuksen piirissä yksityisen sektorin toimijat ovat pääsääntöisesti pk-yrityksiä, joilla säilyisi velvoite arvioida toimintansa yhdenvertaisuusvaikutuksia ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koko palveluntuottajaa koskeva yhdenvertaisuussuunnitelma voitaisiin kuitenkin tehdä osana muuta suunnittelu- ja arviointityötä, mikä vähentää työn määrää. Eniten työmäärä tulee keventymään suurilla palveluntuottajilla, jotka voivat keskitetysti edistää yhdenvertaisuutta eri toimipaikoissaan.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun vuonna 2020 julkaiseman selvityksen mukaan rasismia esiintyy ja sitä joudutaan kohtaamaan kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Vastaajista 67 % oli kokenut ihonväriin perustuvaa syrjintää tai häirintää koulutuksessa. Lähes kolmasosa koulutuksessa syrjintää kokeneista vastaajista oli kokenut syrjintää varhaiskasvatuksessa. Tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksessa ei aina tunnisteta rasismia.

Rasismin kitkeminen vaatii pitkäjänteistä työtä. Rasismi ja syrjinnän kokemukset heikentävät lasten hyvinvointia sekä luottamusta yhteiskuntaan ja omiin mahdollisuuksiin. Suomella ei ole varaa menettää

yhtään lasta syrjinnän vuoksi. Suomen Yrittäjät painottaa, että yhdenvertaisuutta on syytä edistää jo varhaiskasvatuksesta alkaen. Yhteiskunnan, työpaikkojen ja yritysten moninaistuessa yhdenvertaisuuden toteutumisen merkitys kasvaa entisestään.

Suomen Yrittäjät toteaa, että muutoksella saavutettavat taloudelliset säästöt eivät olisi merkittäviä. Oleellisempaa on hallinnollisen työn ja toimipaikkakohtaisten kirjaamisten vähentäminen, jolloin työntekijöiden työaikaa on mahdollista vapautua varsinaiseen työhön eli lasten kanssa toimimiseen. Mikäli normien purku toimii säästötoimien välineenä, työajan vapautumista ydintehtäviin ei kuitenkaan toteudu.

Yhdenvertaisuuslain aikaisemman uudistuksen yhteydessä keskeinen kritiikki varhaiskasvatuksen suunnitteluvelvollisuudesta kohdistui siihen, että nähtiin, että muutoksen tavoitteet toteutuivat jo aiemman lainsäädännön perusteella ja että ehdotetussa velvoitteessa on kyse vain lisädokumentoinnin velvoitteesta. Nyt tästä lisädokumentoinnista ollaan luopumassa.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota siihen, että varhaiskasvatukseen on kohdistunut viime vuosina poukkoilevaa politiikkaa ja päätöksentekoa, mikä on vaikeuttanut niin yksityisten kuin julkisten palveluntarjoajien työtä. Pitkäjänteinen ja kauemmaksi katsova kehittämistyö palvelee myös yksityisiä varhaiskasvatuksen järjestäjiä.

Monessa kunnassa on juuri saatu ensimmäiset toimipaikkakohtaiset yhdenvertaisuussuunnitelmat valmiiksi ja nyt niistä ollaan luopumassa. Poukkoilevasta päätöksenteosta tulee päästä pitkäjänteiseen ja kokonaisvaltaiseen varhaiskasvatuksen kehittämiseen.

Varhaiskasvatuksessa luodaan perustaa ja suuntaa koko koulupolulle. Vain sivistynyt, osaava, välittävä ja yrittävä Suomi voi menestyä ja huolehtia kansalaisistaan.

Kunnioittaen

Suomen Yrittäjät

Mikko Kinnunen
Koulutuspolitiikan asiantuntija